

No. : 198569.
Bijl. :

G E H E I M .

Betr. : Russische propaganda in Nederland.

Hiermede heb ik de eer Uwe Excellentie het volgende te berichten.

Tijdens een onlangs gehouden besloten kadervergadering van de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." werd door een lid van het hoofdbestuur medegedeeld, dat de vereniging gedurende dit winterseizoen slechts één nieuwe Russische film ter beschikking zou krijgen.

Deze beperking betekent een ernstige handicap voor de vereniging bij de uitvoering van haar propagandawerksaamheden, want goedkope filmvoorstellingen vormen haar voornaamste attractie voor het publiek. De vereniging zou juist nu een uitbreiding van haar repertoire uitstekend kunnen gebruiken, daar reeds gebleken is, dat zij met de oude films op de duur minder succes boekt.

Toch is deze voor de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." ongetwijfeld schadelijke bepaling geen gevolg van b.v. verminderde productiviteit der Russische filmindustrie. Vorenbedoelde hoofdbestuurder verklaarde n.l. tevens, dat wel enige nieuwe Russische films in Nederland zouden worden gebracht, doch dat dit via de normale bioscopen zou plaats vinden. Op deze wijze zou een groter en politiek anders georiënteerd publiek te bereiken zijn dan door middel van de bijeenkomsten der vereniging.

Het vorenstaande wijst er op, dat welbewust gezocht is naar een mogelijkheid, Russische propagandafilms in bredere kring te verspreiden dan met behulp van de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." mogelijk is gebleken. Door de inschakeling van onverdachte bioscoopexploitanten wordt tevens de remmende invloed vermeden, welke het optreden van communistische organisaties heeft op het niet-communistische publiek. Op een besloten vergadering der Vereniging "Nederland-U.S.S.R." in het Noorden des lands, erkende een spreker, dat

"wijzelf als vereniging het grootste obstakel vormen op de weg
"naar een verdere ontplooiing van ons werk, omdat wij niet die
"mensen bereiken, die om welke redenen dan ook bereid zijn iets
"naders omtrent de Sowjet-Unie te weten en aan dewet te komen."

Een tweede argument is stellig gelegen in het feit, dat zij, die ontspanning zoeken, gemakkelijker de weg afleggen naar een bekend, comfortabel theater dan naar een voorstelling in de huiskamer van een onbekende stadgenoot.

Van welke zijde bovenomschreven werkwijze met propagandafilms werd geëntameerd, is niet met zekerheid bekend. Wellicht is het nuttig in dit verband te herinneren aan de reis van de voorzitter der Vereniging "Nederland-U.S.S.R.", Theun de VRIES, naar de Sowjet-Unie in de zomer van dit jaar (zie ook dzz. schrijven no. 199018 d.d. 13 October 1953). De VRIES voerde in Moskou besprekingen over uitwisseling op cultureel en wetenschappelijk gebied tussen de Sowjet-Unie en Nederland, ondermeer door tussenkomst van impresariaten. Daarbij zal ook de propaganda door middel van films ter sprake zijn gekomen. Wellicht mag in de hiervoren geschetste propagandamethode een eerste aanwijzing worden gezien betreffende in Moskou opgestelde plannen, waarbij aan de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." een minder in het oog springende rol werd toebedeeld.

Een

AAN: Zijne Excellentie
de Minister van Binnenlandse Zaken,
Ministerie van Binnenlandse Zaken,
te 's-GRAVENHAGE.

Een aanwijzing daarvoor kan tevens liggen in het feit, dat de vertegenwoordiger van de WOKS in Nederland, Petrov, met de Concertdirectie J. van BEEK te 's-Gravenhage, gesproken heeft over een aantal concerten, onder auspiciën der Russische ambassade omtrent de jaarwisseling uit te voeren in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht.

In een drietal grote bioscopen in Den Haag en Amsterdam werd intussen de oude Russische film "De slag om Stalingrad" vertoond, die in kringen van de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." totaal geen belangstelling meer trok. Volgens communistische opgave zouden circa 20.000 personen in de residentie de voorstellingen hebben bezocht, Uiteraard heeft het merendeel der bezoekers zich niet gerealiseerd, dat het hier een propagandafilm betrof.

Of deze filmvoorstellingen plaats vonden tengevolge van het gesignaleerde voornemen, is niet bekend. Het resultaat zou er echter op wijzen, dat in deze richting voor de communistische propaganda nog niet te onderschatten mogelijkheden zijn.

Een doordruk van dit schrijven werd ter kennisgeving gezonden aan Zijne Excellentie de Minister-President, alsmede aan Uw ambtgenoot de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

HET HOOFD VAN DE DIENST,

w.g. Mr. H. W. Felderhof.